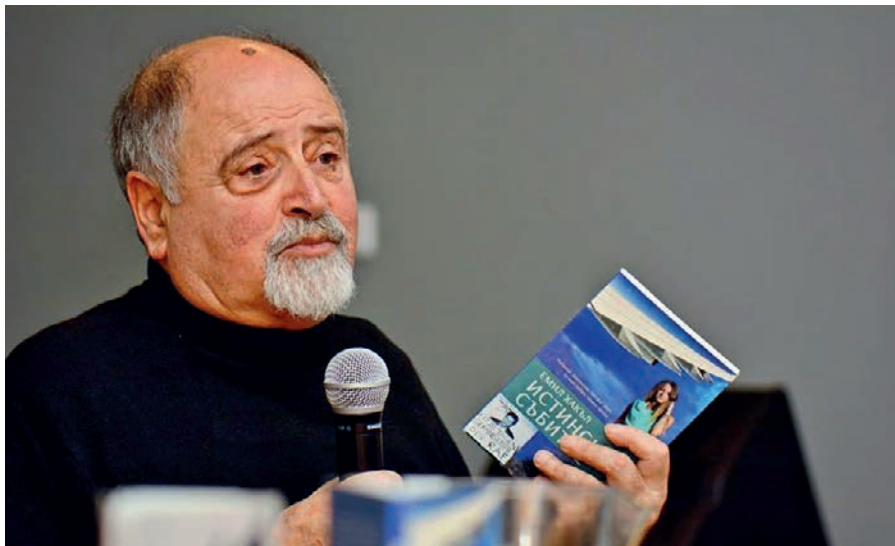

Чешкият писател Емил Хакъл вече е преведен на български

В превод на най-изтъкнатия преводач от чешки език Васил Самоковлиев и издание „Персей“ на български език излязоха двете най-забележителни книги на чешкия писател Емил Хакъл – романите „За родителите и децата“ и „Истинско събитие“, и двата отличени с авторитетната награда „Магнезия Литера“ за проза.

Емил Хакъл (р. 1958) е сред водещите чешки писатели днес. Често е сравняван с класика Бохумил Храбал, макар самият Хакъл да оспорва това сравнение. Започва да публикува в края на осемдесетте години в няколко литературни списания. През 1991 г. прави своя дебют със стихосбирката *Rozpojená slova*. Десет години по-късно се насочва към прозата, като през 2001 г. издава сборника с кратки разкази *Konec světa*. През 2002 г. романът му „За родителите и децата“ е удостоен с авторитетната награда *Магнезия Литера* за проза. През 2008 г. Хакъл публикува обемния си роман *Let čarodějnice* („Полетът на вещицата“), който е оценен като една от най-сензационните книги на 2008 г. и е издаден в Съединените щати. Романът му *Pravidla směšného chování* от 2010 г., който може да се разглежда като продължение на „За родителите и децата“, се приема много добре от чешките

медии и е отличен с наградата „Йозеф Шкворецки“. Издаден е в Австрия, Холандия, Полша и Англия. С романа „Истинско събитие“ (*Skutečná událost*) Хакъл за втори път получава голямата литературна награда *Магнезия Литера* за проза (2014).

Издателство „Персей“ направи най-добрия избор кой да преведе такъв труден, странен и различен автор като Емил Хакъл и това е **Васил Самоковлиев**, любим автор на списание „Българи“ и един от най-добрите съвременни преводачи от чешки език. Носител е на четири големи награди за превод: два пъти е получил Наградата на Съюза на преводачите в България и два пъти – награда „Пловдив“ за най-добър превод. Роден е на 22 юли 1946 г. Завършил е „Чешки език и литература“ в СУ „Св. Климент Охридски“. Работил е като преподавател в ПУ „Паисий Хилендарски“. Превежда

от 1982 г. От няколко години живее и работи в Прага. Превел е на български език произведения на водещи автори в чешката литература: Бохумил Храбал, Владислав Ванчура, Карел Чапек, Милан Кундера и др. Едва ли някой друг преводач би могъл така блестящо и адекватно да се справи с превода на Емил Хакъл.

Създадени с разлика от около десетина години, романите „За родителите и децата“ и „Истинско събитие“ са най-забележителните романи на чешкия писател. Но и са доста различни. „За родителите и децата“ е по-универсален тип четиво, интерпретиращо вечната тема за отношенията между поколенията, а в съвременния свят – отчуждението между тях. „Истинско събитие“ е модерен тип роман – фрагментарен, насечен, асоциативен, провокативен.

Но „За родителите и децата“ всъщност е книгата, която превръща Емил Хакъл във водещ автор на съвременната чешка литература. Тя не само печели *Магнезия Литера*, а няколко години по-късно е и претворена в много успешен филм. Издадена е в много страни по света, като Полша, Холандия, САЩ, Германия, Италия, Швеция, Норвегия, Испания и Египет. Международната преса я оценява изключително положително, а водещият литературен критик на белгийския ежедневник *De Standaard* я провъзгласява за книга на годината (2009) в Белгия.

Еlegantно и интригуващо написан, романът впечатлява с простичкия си изказ, който повлича със себе си вниманието на читателя. Историята на възрастен баща и 42-годишния му син, които излизат един следобед на разходка, показва на първо място таланта на Хакъл да разказва. Книгата печели читателя и с живия си диалог, и с търсенето (и намирането) на общи теми в живота с хората, които считаме за най-близки. Вместо отчуждение, „За родителите и децата“ предлага сближаване. Романът събужда уменията ни да общуваме – и едновременно с това

да сме търпеливи, да прощаваме, да обичаме. „За родителите и децата“ ни води към добро, а толкова малко книги го умеят истински в наши дни. Нашата действителност е обагрена от събития, свързани с тероризъм и насилие. Затова е просто откритие романът на Емил Хакъл „Истинско събитие“ – в него чешкият автор разкрива така да се каже родословното дърво на това уродливо явление върху европейския континент. Действието в „Истинско събитие“ се развива в няколко линии – една от тях разкрива подробности за терористичната организация RAF. Друга е посветена на интимните отношения между мъж и жена; трета – на трима приятели, които имат своите проблеми. Хакъл смесва реалност и фикция, къса очертанятия между публичността и интимното пространство, премахва дори времевите рамки. Всичко това помага на читателя да осъзнае непредвидимостта на събитията, когато говорим за постигане на цели чрез насилие, както и за начина, по който дигиталните технологии управляват живота ни. Изключително добре приета от критиката, това е книга за липсващата комуникация помежду ни. „Истинско събитие“ печели престижната чешка награда „Магнезия Литера“ през 2014 г. – в категория за най-добра чешка проза. Романът съдържа в себе си отговори, които са от значение днес, а утре – по всяка вероятност жизненоважни. Българските издания на двата романа са включени в поредицата на ИК „Персей“ „10 книги в контекста на европейския културен диалог“, получила подкрепата на програма „Творческа Европа“ и представяща автори от различни националности. Двете книги на Хакъл бяха представени пред четящата публика в България, пред медиите и много бохемисти. В читалище „Шалом Алейхем“ в Пловдив бе организирана премиера на „Истинско събитие“, а дни след това и общо представяне на двете книги в залата на Чешкия център в София. Там издателят Пламен Тотев сподели, че двете издания слагат начало на т. нар. чешки проект на „Персей“, който цели да запознае ценителите с модерната чешка проза, с новите автори, които изграждат образа на тази специфична и обичана у нас литературна традиция. „Инициативата на издател-

ството ме развълнува и приех да се завърна в дебрите на превода с книгите на Хакъл“, призна Васил Самоковлиев. „За родителите и децата“ е пример за отчуждението между поколенията според нейния преводач. Под формата на забавен диалог баща и син уточняват разногласията си, като ни правят свидетели на собствените си изпълнения. „Истинско събитие“ пък показва как се създава модерна литература. „Вземете една изсъхнала коледна елха – пошегува се Васил Самоковлиев, – и окачете на нея стара обувка, гребен, счупена чаша и каквото се сетите още. Добавете и любов и романът е готов.“ Талантът на Хакъл да смесва събития и обстоятелства очевидно интригува, защото и двете му творби, вече преведени и на български, се радват на топъл прием от страна на критиката. При това техният автор е един съвременен отшелник. Казват, че когато отишъл на връчването на наградите „Магнезия Литера“, само той не знаел, че именно „Истинско събитие“ е отличената. Освен това обича да провокира и журналистите в малкото интервюта, които дава... Ето моменти от една такава негова изява: „Ако бях начинаещ писател, сигурно щяха да ме бичуват за начина, по който пиша. А е хубаво да се четат кратки неща като моите, разкази – например няколко странички преди заспиване. Без проблем ги прочиташ, помниш за какво става въпрос и се унасяш сладко.“ „Когато искате куче, трябва да сте в равновесие. Точно сега имам едно – намерих го пред вьетнамския магазин в дъжда, напълно изнемошало, взех го и го изкъпах. Първо се правеше, че

умира, а после изяде всичко от хладилника и спа дванайсет часа. Според информацията от чипа принадлежи на някаква госпожа, която много не се интересува от него и сега го зарязва при мен два-три пъти седмично. Така че и куче имам наполовина като много други неща.“

„Съвременните хора са умствено разрушени. Потиснати са и трудно изграждат мнение. Например ако някой дойде и ни обсади, ще се появят няколко протестни надписа и с това ще се свърши. Весели страхливци, това сме ние.“

„Каквито ще да са руснаците, културата им е от фундаментално значение. Литература, кино, театър, всичко е много по-важно от това, което става на Запад. Може би причината е икономическа, но ориентацията в наши дни е към западната култура. Трудно е да се предвидят последствията. Много таланти се оказват откъснати от корените си и резултатът е една формалност, с която творят. Да го кажа банално: без сърце.“

„Обичам литературните четения. В по-малките градчета това са едни възрожденски акции, на които идват няколко човека, но също има атмосфера. Обичам малките станции! Пък и хората са тук не защото нямат какво да правят, а за да те видят, да те чуят. После често отиваме в местното ресторантче, плюем на литературата и се сприятеляваме така, сякаш живеем в осемнайсетото столетие. Повечето пъти изпускам автобуса и преспивам на дивана в някой от новите си приятели. И това са най-хубавите моменти от срещите с читатели.“

Пламен Тотев

Известният български преводач раздава автографи